

Kattaqoʻrgʻon davlat pedagogika instituti Filologiya va ijtimoiy fanlar fakulteti
3-bosqich Oʻzbek tili va adabiyoti yoʻnalishi talabalariga 6-semestr uchun
« Oʻzbek adabiyotini oʻqitish metodikasi »fanidan yakuniy nazorat savollari
Imtihon shakli: yozma-ogʻzaki

№	1-QISM “OSON SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda oʻqitilishi rejalashtirilgan mavzularning kirish qismidan asosan nazariy savollardan iborat boʻladi (tayanch iborasi boʻladi).	2-QISM “ODDIY SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda oʻqitilishi rejalashtirilgan mavzularning 1-rejasidan asosan mulohazaviy savollardan iborat boʻladi (tayanch iborasi boʻladi).	3-QISM “MURAKKAB SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda oʻqitilishi rejalashtirilgan mavzularning 2-rejasidan asosan qoidalar, teoremlar, kabi savollardan iborat boʻladi (tayanch iborasi boʻlmaydi).	4-QISM qism “MURAKKAB SAVOLLAR 2” deb nomalanadi va semestrda oʻqitilishi rejalashtirilgan mavzularning 3-rejasidan asosan tendensiyalar, paradigmalar, konsepsiyalar kabi savollardan iborat boʻladi (tayanch iborasi boʻlmaydi).	5-qism “QIYIN SAVOLLAR” deb nomalanadi va semestrda oʻqitilishi rejalashtirilgan mavzularning xulosa yani yakuniy qismidan asosan talabani mustaqil fikrlashga, mavzuni toʻliq anglashga yoʻnaltiradigan savollardan iborat boʻladi (tayanch iborasi boʻlmaydi).
1	1.Asar matnini tanishtirishning usullari haqida maʼlumot bering.(hikoya, muammoli qismini tanishtirish, texnik vositalar bilan tanishtirish, ogʻzaki yoddan tanishtirish)	1.Lirik asarlar matni ustida ishlashda eʼtibor qaratishi lozim boʻlgan jihatlar haqida maʼlumot bering.(vazn, tur, poetika, lugʻat)	1.Tanlab oʻqish haqida maʼlumot bering.	1.Gʻazal janri matni ustida ishlashda qay jihatlariga eʼtibor qaratish lozim?	1.Oʻquvchilarga Oʻqish va asar matni ustida ishlash uchun beriladigan uy vazifalarining ahamiyati nimalardan iborat?
1	Adabiyot darslarida oʻquvchilarni asar qahramonlarini baholashga oʻrgatish	Adabiyot darslarida oʻquvchilarni asar qahramonlarini baholashga oʻrgatish	2.Dramatik asarlar matni ustida ishlashda eʼtibor qaratish lozim jihatlar nimalardan iborat?	2.Roman janri matni ustida ishlashda qay jihatlariga eʼtibor qaratish lozim?	2.Tabiat tasviri va badiiy asar tuygʻulari ifodasi oʻrtasidagi uygʻunlik. (“Yulduzli tunlar” romani misolida)
2	3Obraz tushunchasiga taʼrif va adabiyot darslarida obraz tahlili haqida maʼlumot bering.(obraz, obraz turlari.)	3.Asarda tilga olingan qahramon tili va uslubi haqida maʼlumot bering. (Tayanch tushunchalar: <i>badiiy asar tili, tasviriy vositalar, iboralar, qahramonlar nutqi</i>)	3.Badiiy matn ustida ishlashda oʻquvchilarning asar qahramonlarini baholash koʻnikmasini shakllantirishda nimalarga eʼtibor berish kerak?	3.Oʻquvchilar ogʻzaki va yozma nutq malakalarini oshirishning shakl va usullari haqida fikringizni bildiring.	3.Rivojlangan mamlakatlarda oʻquv topshiriqlariga beriladigan topshiriqlariga beriladigan eʼtibor va ularning turlari haqida maʼlumot bering.
2	Adabiyot oʻqitish metodikasining obʼykti va predmeti nima? (Tayanch tushunchalar: fan, predmet, maqsad, vazifa, obʼyekt)	Adabiyot oʻqitish metodikasining umumnazariy masalalari haqida maʼlumot bering. (Tayanch tushunchalar: metod, taʼlim, tarbiya, kasbiy kompetentlik)	Adabiyot oʻqitish metodikasining umumnazariy masalalari haqida maʼlumot bering. (Tayanch tushunchalar: metod, taʼlim, tarbiya, kasbiy kompetentlik)	Adabiyot oʻqitish metodikasi fanining adabiyotshunoslik va pedagogika fanlaridan farqli jihatlarini bir asar misolida sharhlab bering.	Adabiyot oʻqitish metodikasi fan sifatida ilming alohida turi boʻlish uchun qoʻyiladigan talablarga javob bera olishini misollar keltirgan holda ifodalab bering.
3	: «...Boʻlajak oʻqituvchining kasbiy kompetentligi» deganda nimalarni tushunasiz? (Tayanch tushunchalar: bilim, koʻnikma, tajriba)	Adabiyot oʻqitish metodikasining tarixi va shakllanishi haqida maʼlumot bering (Tayanch tushunchalar: sharq xalqlari, turkiy xalqlar, hikoyachilik sanʼati, hakim, .)	Matn bilan ishlash jarayonida oʻqituvchi va oʻquvchi faoliyatini tashkil etish» masalasini qanday tushunasiz? (Tayanch tushunchalar: lugʻat tuzish, izohli lugʻat, mushohada)	Adabiyot oʻqitish metodikasi fanining oʻtmishdagi buyuk allomalar, mudarris olimlarning qarashlariga tayanishi. (Tayanch tushunchalar: Ibn Sino, Farobiy, Yusuf xos Hojib)	«...badiiy asar tahlilida oʻquvchi maʼnaviyatiga ijobiy taʼsir koʻrsatadigan jihatlar», Sizingcha, nimalardan iborat boʻlishi mumkin? Fikringizni bir asar misolida asoslang..
3	Adabiyot oʻqitish metodikasining tarixi va shakllanishi haqida maʼlumot bering (Tayanch tushunchalar: sharq xalqlari, turkiy xalqlar, hikoyachilik sanʼati, hakim, .)	Adabiyot oʻqitish metodikasi fanining oʻtmishdagi buyuk allomalar, mudarris olimlarning qarashlariga tayanishi. (Tayanch tushunchalar: Ibn Sino, Farobiy, Yusuf xos Hojib)	Zamonaviy adabiy taʼlimda keskin burilish yasanagan olim Q. Yoʻldoshevning asosiy gʻoyalari nimalardan iborat ekanini ochib bering.	Adabiyot darslarida multimedia va audiomateriallardan foydalanishning ahamiyati toʻgʻrisida fikringizni bayon qiling.	Yusuf Xos Hojibning didaktik dostonchilikning asoschisi ekanligini izohlang
4	U. Dolimovning «Milliy uygʻonish pedagogikasi» asarida qayd etilgan «usuli savtiya» metodi haqida nimalarni bilasiz? Bu 27 haqda manbaalarga murojaat qiling. Mazkur metodning bugungi «anʼanaviy», «mantiqiy» va «interfaol» metodlardan farqli va oʻxshash jihatlarini aniqlang	Abu Nasr Forobiyning: «...badiiy asarni ifodali oʻqish, oʻqiganini hikoya qilib berish zoʻr sanʼat ekan» borasidagi fikrini tahlil qiling. Oʻqiganini qayta hikoyalash taʼlim tizimining qaysi bosqichida koʻproq samara beradi deb oʻylaysiz?	Fanning mustaqillik davridagi rivojlanish tamoyillari. (Tayanch tushunchalar: tadqiqot, darslik, monografiya)	Metodik fikrlar tarixining oʻzbek xalqi va millat adabiyoti taraqqiyoti bilan bogʻliqligi.	Bugun amalda boʻlgan «Adabiyot» darsliklarini tahlilga torting. Ulardagi didaktik ashyolarning mazmun-mohiyatini bayon qiling.
4	Induktiv va deduktiv taʼlim haqida maʼlumot bering. (Tayanch tushunchalar: induktiv, deduktiv, Y. Babanskiy, qoida, xususiy)	Metod va usul atamasining biri-biridan farqi bormi? Fikringizni izohlang. (Tayanch tushunchalar: metod, usul, qoʻllash, tahlil, baholash, natija, maqsad)	Darslarga qoʻyiladigan metodik talablar nimalardan iborat?	Adabiyot oʻqituvchisi va oʻquvchilar bilan hamkorlik jarayonida oʻtiladigan mavzularning taʼsiri va tarbiyaviy ahamiyati haqida fikringizni bayon qiling.	Mustaqillik davri adabiyotining oʻziga xos xususiyatlari. Misollar asosida izohlang.
5	Taʼlim tamoyillari haqida maʼlumot bering. U qanday turlarga boʻlinadi? (Tayanch tushunchalar: taʼlim mazmuniga aloqador tamoyillar, ilmiylik, fundamentallik, umumiylik, yoʻnalganlik)	Adabiyot darslarida didaktik oʻyinlardan foydalanish usullari haqida maʼlumot bering. (Tayanch tushunchalar: taʼlim, maqsad, vazifa, subyekt, vosita, obʼyekt, darslik, talablar)	Dars va uning maqsadiga koʻra turlari haqida maʼlumot bering.	Adabiyot darslarini tashkil etishda qoʻllaniladigan samarali metod va usullar haqida maʼlumot bering.	Mustqillik davri sheʼriyatining oʻziga xos xususiyatlari. Misollar asosida izohlang.
5	Ijodkor hayoti va ijodini taʼlim bosqichlarida oʻrganishning aha- miyati haqida maʼlumot bering. (biografiya, materiallar, naʼmuna)	Ijodkor tarjimai holini oʻrganishda uning oʻz asarlaridan foyda- lanishning ahamiyati haqida maʼlumot bering.(ikki usul, manbalar, asarlar)	Yozuvchining tarjimai holi oʻz asarlarida aks etgan oʻrinlari haqida misollar yordamida izohlang.	Yozuvchining tarjimai holi oʻrganishning oʻquvchilarga estetik ahamiyati haqida fikr bildiring.	Oʻzbek sheʼriyatida yangicha ifoda usullari va badiiy tadqiq yoʻllarining kashf etilishi. Misollar asosida izohlang.
6	Adib hayotini oʻrganishning shakl va usullari haqida maʼlumot bering.(ikki usul, manbalar, asarlar)	Yozuvchi tarjimai holi va uning uslubi oʻrtasidagi aloqadorlik haqida maʼlumot bering.(yozuvchi uslubi, xarakter xususiyatlari, badiiy tili)	Lirik asarlarda ijodkorning oʻz shaxsiy hayoti aks etgan oʻrinlari haqida misollar yordamida izohlang.	Yozuvchining tarjimai holi oʻrganishning xronologik jihatlarining avzallik va kamchiliklari haqida maʼlumot bering.	Mustaqillik davri nasrining oʻziga xos xususiyatlari va rang-baranglik jihatlari. Misollar asosida izohlang.
6	Badiiy tahlil turlari haqida maʼlumot bering. (ilmiy- filologik, oʻquv-didaktik)	Badiiy asar tahlilining bosqichlari.(asar bilan tanishish,asarni tahlil qilish, tahlilni umumlashtirish)	Oʻquv tahlilida amal qilinishi shart boʻlgan bir qator tamoyillari haqida maʼlumot bering.	Roman janri haqidagi nazariy maʼlumot nechanchi sinfda berilishi maqsadga muvofiq? Fikringizni misollar vositasida tushuntiring	Dars ishlanmalari, ularning mohiyati, shakl va koʻrinishlari.
7	Oʻquv-didaktik tahlilning tahlilchilar miqdoriga koʻra turlarini izohlang.(individual, guruh, ommaviy)	Badiiy asarni tahlil qilishning yoʻllari haqida maʼlumot bering (muallifga ergashib yoki yaxlit oʻrganish, obrazlar boʻyicha oʻrganish, muammoli oʻrganish.)	Xalq dostonlari boʻyicha berilgan nazariy maʼlumotlarning izchilligi va betakrorligiga erishishda nimalarga ahamiyat berish kerak?	Epik asarlarni tahlil qilishning metodik talablari nimalardan iborat ekanligini tushuntiring.	Mahmud Qoshgʻariyning hayoti va ijodi “Devonu lugʻatit-turk”da aks etganligi.
7	Sheʼriy sanʼatlarni mumtoz lirik janr namunalarini oʻqitishda parallel oʻrganishning ahamiyatini tushuntirib bering. (Tayanch tushunchalar: irsoli masal, tashbeh, tarseʼ, talmeh, gʻazal, ruboiy)	«Ssenariyli dars» haqida maʼlumot bering. (Tayanch tushunchalar: kognitivlik, muammolilik, mavzuga oidlik, ijodkorlik, tayyorgarlik, ijro mahorati)	Lirik turga mansub nazariy maʼlumotlarning oʻqitilishini qanday samarali tashkil etish kerak?	Mumtoz sheʼriyat namunalarini tahlil qilishda qoʻfiya, radif va vazn xususiyatlarining zarurati nimalardan iborat ekanligini izohlang.	“Devonu lugʻatit-turk” izohli lugʻat va qomusiy asar sifatida.
8	Ruboiy va qitʼa haqidagi nazariy maʼlumotlar qaysi sinfda berilgan? Bu janrlar haqida nimalarni bilasiz? (Tayanch tushunchalar: 6-sinf, 7-sinf, ruboiy, tarona ruboiy, qoʻfiya, radif, qitʼa)	Gʻazal janri haqida nazariy nazariy maʼlumotlar maktab darsliklarida qanday berilgan va bu maʼlumotlar oʻquvchilarga qanchalik muhim. (bayt, radif, qoʻfiyalanish,)	Gʻazal janrining poetik xususiyatlari va tahlillar maktab darsliklar qanday berilgan va bu oʻquvchilar uchun qanchalik muhim bilim beradi.	Tuyuq janri haqida nazariy nazariy maʼlumotlar maktab darsliklarida qanday berilgan va bu maʼlumotlar oʻquvchilarga qanchalik muhim.	Mehnat va marosim qoʻshiq lari haqida maʼlumot bering. Bunday qoʻshiq turlari maktab darsliklarida berilishining ahamiyati haqida fikringizni bildiring.
8	Dramatik asarga xos nazariy maʼlumotlarni mustahkamlash nimalardan iborat? (Tayanch tushunchalar: <i>drama, tragediya, komediya, echki qoʻshigʻi</i>)	Adabiyot oʻqitishda pedagogik innovatsiyalar haqida fikr bildiring. (Tayanch tushunchalar: <i>innovatsiya, yangilanish, pedagogik innovatsiya bosqichlari</i>)	Dramatik asarlarning mutolaasi haqida nima deya olasiz? Sizingcha, ular darsda, oʻqituvchi tomonidan qanday oʻqilishi kerak?	Dramatik asarlarning oʻziga xos xususiyatlari haqida maʼlumot bering.	Adabiyot darslarida audivizual va texnik vositalardan foydalanish usullari.
9	Adabiy taʼlimda hamkorlikda oʻqitish texnologiyalari haqida fikr bildiring. (Tayanch tushunchalar: texnologiyalar, sinergetika, subyekt, obʼyekt, hamkorlik texnologiyasi)	FSMU metodi haqida maʼlumot bering. Dramatik asarlarni shu metod asosida tushuntirib bering. (Tayanch tushunchalar: fikr, sabab, misol, umumlashtirish)	Istalgan bir dramatik asar misolida induktiv va deduktiv metodlarning xususiyatlarini aniqlang.	SWOT metodi haqida maʼlumot bering. Dramatik asar qahramonini shu metod asosida izohlang.	"BXXBXB" metodi haqida maʼlumot bering. Dramatik asar qahramonini shu metod asosida izohlang.
9	Mumtoz asarlarni sharhlab oʻrganishda eʼtibor qaratish lozim boʻlgan jihatlar haqida maʼlumot bering.(lugʻat, qoʻfiyalanish, vazn, qisqacha mazmuni, badiiy sanʼatlar)	Navoiy asarlarining sharhlab oʻqitishda maktab darsliklarida qay jihatlariga eʼtibor qaratilgan. Qay jihat lari kamchiliklari bor.(gʻazllar, ruboiy, dostonlari, nasriy bayonlari)	Lirik asarlarda kayfiyat va tuygʻular tasvirining ustuvorligi haqida fikringizni bayon qiling.	Lirik asarlarda ifodali oʻqishning ahamiyati haqida fikringizni bayon qiling.	Yusuf Xos Hojibning hayoti va ijodi.

10	Ifodali o'qishning ta'lim berishdagi ahamiyati haqida ma'lumot bering. (tarbiyaviy, psixiologik, estetik)	O'zbek mumtoz adabiyotining xususiyatlari va uni o'qitishdagi murakkabliklar haqida fikr bildiring. (tashqi omil, ichki omil, so'zlar murakkabligi.)	Adabiyot darslarida murakkab matnlar tahlili va ulami o'rganishning o'ziga xos xususiyatlari nimalardan iborat?	Asarlar matni ustida ishlashda ularning tur xususiyatlariga ko'ra o'rganish borasida fikrlaringizni bayon qiling.	Lirik asarlarni tahlil qilishning o'ziga xos xususiyatlari nimalardan iborat?
10	20.Ruboiy va qit'a haqidagi nazariy ma'lumotlar qaysi sinfda berilgan? Bu janrlar haqida nimalarni bilasiz? (Tayanch tushunchalar: 6-sinf, 7-sinf, ruboiy, tarona ruboiy, qofiya, radif, qit'a)	20.Mumtoz adabiyot namunalarini o'quvchilarga o'rganishga beriladigan mustaqil ishlarining o'rni va ahamiyati nimalardan iborat? (tayanch tushunchalar: g'azal, qit'a, ruboiy, tuyuq, chiston)	20.Mumtoz asarlarni sharhlab o'rganishda badiiy san'atlarning o'rni haqida fikringizni bildiring.	20.Lirik asarlarni tahlil qilishning o'ziga xos xususiyatlari nimalardan iborat?	“T chizmasi” metodidan foydalangan holda savol va topshiriqlar tuzish.
11	21. G'azal janri haqida nazariy ma'lumot bering. Adabiyot darslarida g'azal janrini qanday metodlar orqali samarali o'qitish mumkin.(bayt, misra, radif, taxallus, matla', maqta')	21.Ruboiy janri haqida nazariy ma'lumot bering. Adabiyot darslarida g'azal janrini qanday metodlar orqali samarali o'qitish mumkin. (aruz, misralar soni, qofiyalanishi, turlari)	21.Lutfiy g'azallari bo'yicha mavzusida qanday metodlardan foydalanish orqali g'azal matnini o'quvchilarda tushunish va tahlil etish samaradorligiga erishish mumkin	21.Bobur ruboiylarini o'rganish yuzasidan qanday samarali metodlardan foydalanish mumkin.	21.Mustaqillik davri adabiyoti. Misollar asosida izohlang.
11	28.Insho haqida ma'lumot bering. (arabcha, ijodiy ish, adabiy insholar, erkin insholar)	28.Inshoning turlari (ta'limiy, sinov, ko'rik-tanlov, adabiy, erkin)	28.Insho yozishda o'quvchilarga beriladigan tavsiyalar haqida ayting.	28.Insho va essening o'xshash va farqli jihatlari haqida ma'lumot bering.	28.Inshoning 30 ballasosida baholash mezonlari haqida ma'lumot bering.
12	29.Pedagogik maqsadga ko'ra insho turlari. (ta'limiy, sinov, ko'rik-tanlov)	29.Inshoga reja yozish haqida ma'lumot bering. (soda reja, murakkab reja)	Epigraf haqida ma'lumot bering. Misollar yozrdamida izohlang.	Insho yozishda o'quvchilar yo'l qo'yadigan xatolar va uni bartaraf etish uchun tavsiyalar haqida ayting.	Inshoning 75,6 ball asosida baholash mezonlari haqida ma'lumot bering.
12	30.O'quvchi ma'naviy kamolotini ta'minlashda muammoli ta'limning o'rni haqida fikr bildiring. (Tayanch tushunchalar: muammoli ta'lim, muammoli vaziyat, badiiy asarning muammoli tahlili, o'qituvchining vazifasi)	30.Metodika ilmda o'qishning turlari bo'yicha fikr bildiring. (Tayanch tushunchalar: sinfda o'qish, analitik o'qish, ovoz chiqarib o'qish, jamoaviy o'qish, individual o'qish)	30."O'tkan kunlar" romanidagi obrazlarni baholashda qaysi metodlardan foydalanish samaraliroq.	Ezop masallaridagi qahramonlarini baholashda qaysi metodlardan foydalanish maqsadga muvofiq va darsliklarda qanday baholangan.	“Sohibqiron” dramasi qahramonlarini baholashda qaysi metodlardan foydalanish samarali.
13	Badiiy asar tili haqida ma'lumot bering.(til, obrazlilik, muallif nutqi, personaj nutqi, tarixiy so'zlar, dialektlar)	Badiiy asarda kompozitsiya(kompozitsiya unsurlari, sarlavha, epigraf, badiiy qoliplash	Badiiy asarda portret	Badiiy asarda peysaj	Badiiy asarda syujet
13	Badiiy asar tahlili (filologik tahlil, ilmiy tahlil)	Badiiy tahlil tamoyillari (tarixiylik, estetiklik, muammoli tahlil)	Badiiy tahlilda estetiklik	Badiiy tahlilda tarixiylik	Muammoli tahlil
14	Sinfdan tashqari ishlarni tashkil etish.(to'garaklar, adabiy kechalar)	To'garaklar va uni tashkil etish yo'llari. (reja, nizom, mavzu)	Kitob taqdimotlari va uni tashkil etish.	Adabiy kechalar va ularni tashkil etish.	Ma'naviy-ma'rifiy tadbirlar va ularni tashkil etish
15	O'zbekistonda ta'lim muassalarida adabiyot o'qitish metodikasi. (istiqloldan avval, mustaqillikdan keyin, zamonaviy adabiy ta'lim)	O'zbekistonda adabiyot o'qitish metodikasi boshqa mamlakatlar bilan qiyosiy o'rganish.(Sharq va g'arb adabiy ta'limi)	O'zbekiston va AQSH ta'limi o'xshashlik va o'ziga xoslik)	O'zbekiston va Yaponiyata'limi o'xshashlik va o'ziga xoslik)	O'zbekiston va Yevropa ta'limi o'xshashlik va o'ziga xoslik)